

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2023. gada 5. jūnijs

Iesniedzējtiesa:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Varšavas apgabaltiesa, Polija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2023. gada 27. janvāris

Prasītāji:

KCB

MB

Atbildētāja:

BNP Paribas Bank Polska S.A.

Pamatlietas priekšmets

Prasība, ar kuru lūgts atzīt kredītīgumu par spēkā neesošu un piespriest izmaksāt summu, kas atgūstama kā nepamatoti veikts izpildījums un kas atbilst kredīta atmaksai veikto maksājumu summai

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkta un 7. panta 1. punkta interpretācija; juridiskais pamats: LESD 267. pants

Prejudiciālie jautājumi

Vai Padomes Direktīvas 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts, kā arī efektivitātes un līdzvērtības principi jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesiskā regulējuma interpretāciju tiesā, saskaņā ar kuru:

- 1) patērētājs nevar lietderīgi izvirzīt pret uzņēmēju prasījumus, kas izriet no negodīgu noteikumu iekļaušanas līgumā, kamēr patērētājs nav sniedzis paziņojumu, ka viņš nepiekrīt, lai negodīgie līguma noteikumi paliktu spēkā, piekrīt to nepiemērošanai un saprot un pieņem no tā izrietošās sekas, tostarp, iespējams, visa līguma spēkā neesamību,
- 2) patērētājs nevar no uzņēmēja lietderīgi prasīt atpakaļ izpildījumu, kas nepamatoti veikts, balstoties uz negodīgiem līguma noteikumiem, kamēr patērētājs nav sniedzis iepriekš minēto paziņojumu,
- 3) patērētāja prasījums par tāda izpildījuma nodošanu atpakaļ, kas nepamatoti veikts, balstoties uz negodīgiem līguma noteikumiem, nav apmierināms, kamēr patērētājs nav sniedzis iepriekš minēto paziņojumu,
- 4) uzņēmējam nav pienākuma maksāt patērētājam likumiskos procentus par izpildes kavējumu, kamēr uzņēmējs nav iepazinies ar iepriekš minēto patērētāja paziņojumu?

Attiecīgās Savienības tiesību normas

Līgums par Eiropas Savienības darbību: 169. panta 1. punkts

Eiropas Savienības Pamattiesību harta: 38. pants

Padomes Direktīva 93/13/EEK (1993. gada 5. aprīlis) par negodīgiem noteikumiem patērētāju līgumos (OV 1993, L 95, 29. lpp.): ceturtais, divdesmit pirmais un divdesmit ceturtais apsvērums, 6. panta 1. punkts un 7. panta 1. punkts

Atbilstošās valsts tiesību normas

1997. gada 2. aprīļa Polijas Republikas Konstitūcija: 76. pants (patērētāju tiesību aizsardzības princips)

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (1964. gada 23. aprīļa likums par Civilkodeksu; Dz. U. Nr. 16, 93. pozīcija, ar grozījumiem), turpmāk tekstā – “Civilkodekss”.

Tiesisks darījums, kas ir pretrunā likumam vai kura mērķis ir apiet likumu, nav spēkā, ja vien attiecīgajā tiesību normā nav paredzēts citādi, it īpaši, ja tajā ir paredzēts, ka spēkā neesošie tiesiskā darījuma noteikumi tiek aizstāti ar atbilstošajām likuma normām (58. panta 1. punkts).

Patēriņa līguma noteikumi, kuri nav individuāli apspriesti, patērētājam nav saistoši, ja tie viņa tiesības un pienākumus nosaka pretēji labiem tikumiem, acīmredzami neievērojot viņa intereses (nepieļaujami līguma noteikumi). Tas neattiecas uz noteikumiem, kuros ir noteiktas pušu galvenās saistības, tostarp cena vai atlīdzība, ja tie ir formulēti nepārprotami (385¹. panta 1. punkts).

Ja kāds līguma noteikums patērētājam nav saistošs saskaņā ar 1. punktu, pārējā daļā līgums turpina būt pusēm saistošs (385¹. panta 2. punkts).

Līguma noteikumu saderība ar labiem tikumiem tiek novērtēta attiecībā uz situāciju līguma slēgšanas brīdī, ņemot vērā tā saturu, tā noslēgšanas apstākļus, kā arī citus līgumus, kas ir saistīti ar līgumu, kurā ir iekļauts novērtējamais noteikums (385². pants).

Tam, kurš bez tiesiska pamata ir guvis mantisku labumu uz citas personas rēķina, ir pienākums atdot labumu natūrā, bet, ja tas nav iespējams, atmaksāt tā vērtību (405. pants).

Iepriekšējie panti it īpaši ir piemērojami nepamatotam izpildījumam (410. panta 1. punkts).

Izpildījums ir nepamatots, ja personai, kas to veikusi, vispār nebija pienākuma to veikt vai tai nebija pienākuma to veikt attiecībā uz personu, kura saņēma izpildījumu, vai ja izpildījuma pamatojums ir zudis vai ja izpildījuma mērķis nav sasniegts, vai ja tiesiskais darījums, kurā prasīts izpildījums, bija spēkā neesošs un nav kļuvis spēkā esošs pēc izpildījuma veikšanas (410. panta 2. punkts).

Ja izpildījuma veikšanas termiņš nav noteikts un neizriet no saistības būtības, izpildījums ir jāveic nekavējoties pēc parādnieka aicināšanas to veikt (455. pants).

Ja parādnieks kavē maksājuma saistību izpildi, kreditors ir tiesīgs prasīt nokavējuma procentus, pat ja kreditoram nav nodarīts nekāds kaitējums un pat ja nokavējums noticis tādu apstākļu dēļ, par kuriem parādnieks nav atbildīgs (481. panta 1. punkts).

[kavējuma procentu likmes apmērs] (481. panta 2. punkts).

Īss pamata lietas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 2007. gadā prasītāji ar atbildētājas tiesību priekštecī noslēdza kredītlīgumu par summu 128 035,51 CHF, lai finansētu mājokļa iegādi. Līgumā bija paredzēts, ka kredīts tiek piešķirts par summu ne vairāk kā 300,000 PLN; kredīta atmaksas atbilstoši kredītlīgumam bija veicama no CHF bankas konta, kurā var tikt ieskaitīti tikai līdzekļi šajā valūtā. Kredītproduktu noteikumos bija paredzēts, ka gadījumā, ja saskaņā ar kredītņēmēja norādījumiem kredīta izmaksa būtu jāveic citā valūtā, nevis kredīta valūtā, tas notiek pēc tam, kad banka attiecīgo summu ir konvertējusi atbilstoši šajā bankā spēkā esošajam valūtas pirkšanas/pārdošanas kursam. Gadījumā, ja kredītņēmēja kontā, kas tiek turēts kredīta valūtā, nav pietiekamu līdzekļu līgumā paredzēto kredīta atmaksas maksājumu veikšanai, banka varēja norakstīt līdzekļus no cita kredītņēmēja konta, konkrētajā gadījumā – pēc valūtas konvertācijas.

- 2 2021. gada 1. februārī prasītāji cēla iesniedzējtiesā prasību pret atbildētāju banku, lūdzot atzīt 2007. gada kredītlīgumu par spēkā neesošu un piespriest atbildētājai samaksāt viņiem 12 345,55 PLN un 69 589,67 CHF (kas atbilst līdz šim veiktajiem kredīta atmaksas maksājumiem), šai summai pieskaitot likumiskos nokavējuma procentus. 2022. gada 29. septembrī prasītāji iesniedza rakstveida paziņojumus, norādot, ka kredītlīguma noteikumus, kas attiecas uz kredīta summas pārrēķināšanu CHF un Polijas zlotos, viņi uzskata par nepieļaujamiem (ļauņprātīgiem) un tāpēc ir cēluši prasību pret banku. Turklāt prasītāji apstiprināja, ka viņi ir informēti par pārrēķināšanas klauzulu negodīgumu (ļauņprātīgumu), par iespēju, ka tiesa varētu atzīt līgumu par spēkā neesošu, un par spēkā neesamības sekām, it īpaši uz līguma pušu pienākumu savstarpēji atdot atpakaļ veiktos izpildījumus vai iespēju celt iebildumu par aizturēšanu vai par ieskaitu. Ir iespējams celt prasību par tā saukto atlīdzību par kapitāla izmantošanu. 2022. gada 27. janvāra tiesas sēdē iesniedzējtiesa informēja prasītājus par sekām, kas izriet no kredītlīguma noteikumu atzīšanas par negodīgiem noteikumiem, un par līguma spēkā neesamības sekām. Šī informācija ietver tādu pašu informāciju, kas bija ietverta 2022. gada 29. septembra paziņojumā.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 3 Prasītāji uzskata, ka kredītlīgumā ir negodīgi noteikumi, kuru dēļ tas nav spēkā, tādējādi atbildētājai esot jāatdod viņiem visi saskaņā ar šo līgumu veiktie izpildījumi. Savukārt atbildētāja lūdza noraidīt prasību un norādīja, ka kredītlīgums ir spēkā, ka tajā nav ietverti nekādi negodīgi noteikumi un ka prasītāji nav veikuši par labu atbildētājai nekādu nepamatotu izpildījumu.

Īss lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu motīvu izklāsts

- 4 Pēc tiesas domām, kredītlīguma noteikumi, ciktāl tie attiecas uz kredīta izsniegšanas kārtību un kredīta atmaksas maksājumu veikšanas kārtību, ir netaisnīgi līguma noteikumi. Ciktāl šajos noteikumos ir paredzēts, ka gadījumā, ja izmaksa/atmaksa tiek veikta PLN, valūtas pārrēķināšana tiek veikta pēc bankas noteiktā valūtas maiņas kursa, tie atbildētājai piešķir pilnīgu rīcības brīvību noteikt pušu veicamo izpildījumu saturu. Vēl jo vairāk, līgumā ir iekļauta arī atruna par maksimālo kredīta summu, kas izmaksājama kredītņēmējiem, turpretim tajā nav minēta minimālā summa, kas izmaksājama viņiem. Tik lielas atšķirības starp pušu tiesībām un pienākumiem, kas izriet no iepriekš minētajiem noteikumiem, nozīmē, ka tie, pretēji prasībai pēc godprātības, rada ievērojamu nelīdzsvarotību pušu tiesībās un pienākumos, kas izriet no līguma, par sliktu patērētājam (Direktīvas 93/13 3. panta 1. punkts). Šie noteikumi patiešām attiecas uz līguma galvenā priekšmeta definīciju, tomēr tie nav izklāstīti vienkāršā, skaidri saprotamā valodā (Direktīvas 93/13 4. panta 2. punkts). Turklāt par šiem nosacījumiem nav notikusi atsevišķa apspriešanās (Direktīvas 93/13 3. panta 1. un 2. punkts) un tie ir iekļauti līgumā, kas noslēgts starp uzņēmēju un patērētājiem.

- 5 Iesniedzējtiesa uzskata, ka principā līgums pēc negodīgu noteikumu izslēgšanas no tā (Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts) nevar turpināt būt saistošs, it īpaši runājot par līguma noteikumiem, kas reglamentē kredīta izsniegšanas kārtību. Kredītlīgums neizslēdza iespēju izmaksāt kredītu CHF valūtā, bet šīs lietas apstākļos šāda iespēja praktiski nepastāvēja, jo no kredīta gūtie līdzekļi bija jāieskaita nekustamā īpašuma pārdevēja norādītajā bankas kontā, savukārt šo nekustamo īpašumu prasītāji bija nopirkuši no pārdevēja par PLN izteikto summu. Praktiska neiespējamība izmaksāt kredīta līdzekļus CHF izraisītu kredītlīguma mērķa (mājokļa iegādes izmaksu finansēšana) nesasniegšanu. Tādējādi līguma izpilde nebija iespējama, jo bankai nebija iespējams izmaksāt kredīta summu. Šajos apstākļos iesniedzējtiesas ieskatā ir konstatējams, ka līgums ir spēkā neesošs (Civilkodeksa 58. panta 1. punkts), kas nozīmē, ka pusēm ir jāatdod atpakaļ visi saskaņā ar šo līgumu veiktie izpildījumi (Civilkodeksa 405. pants, lasot to kopsakarā ar Civilkodeksa 410. panta 1. punktu), tāpēc bankai ir jāatmaksā prasītājiem tostarp visu kredīta atmaksai veikto maksājumu ekvivalents, šai summai pieskaitot likumiskos procentus par laikposmu, kas sākas no kavējuma brīža (Civilkodeksa 481. panta 1. un 2. punkts). Saskaņā ar alternatīvu nostāju judikatūrā, kurai iesniedzējtiesa nepiekrīt, [ārvalsts valūtā] izteikto kredītlīgumu var izpildīt, neraugoties uz negodīgu noteikumu izslēgšanu no tā. Tā kā kredīta summa tika noteikta CHF, iespēju kredītu izmaksāt tieši ārvalsts valūtā nevar izslēgt tāpēc, ka kredītņēmējs ir apņēmis samaksāt nekustamā īpašuma pārdevējam summu, kas izteikta PLN. Nekustamā īpašuma pirkuma līgumam kā atsevišķam līgumam nevar būt nozīmes kredītlīguma juridiskajā vērtējumā. Tā kā pēc negodīgu noteikumu izslēgšanas kredītlīgumā vispār nebija paredzēta iespēja izmaksāt kredītu PLN, prasītājiem izmaksātā summa ir nepamatots izpildījums, kas tiem ir jāatmaksā. Tomēr, tā kā viņi *de facto* nesaņēma no līguma izrietošo kredīta summu, viņiem nebija pienākuma veikt jebkādas kredīta atmaksas maksājumus. Ja līgums tiktu saglabāts spēkā pēc negodīgo noteikumu izslēgšanas, visi pušu veiktie izpildījumi būtu atzīstami par nepamatotiem izpildījumiem un tie būtu jāatdod atpakaļ. Tomēr šī nostāja nebūtu jānoraida bez nosacījumiem. Tam ir būtiska nozīme gadījumā, ja tiktu uzskatīts, ka Direktīva 93/13 nav piemērojama pušu savstarpējiem prasījumiem līguma spēkā neesamības atzīšanas gadījumā. Proti, nav šaubu, ka Direktīva 93/13 ir piemērojama restitūcijas prasījumu apmierināšanas kārtībai starp pusēm, par ko citastarp liecina Tiesas 2016. gada 21. decembra spriedums lietās C-154/15, C-307/15 un C-308/15 *Naranjo*, kurš attiecas tieši uz šo problemātiku. Minētajā spriedumā Tiesa norādīja, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkts nepieļauj tādu valsts judikatūru, kas ierobežo laikā ar atlīdzināšanu saistītās sekas, kuras ir saistītas ar līguma noteikuma negodīguma konstatēšanu (75. punkts).
- 6 Šis prejudiciālais jautājums, uz kuru iesniedzējtiesa ierosina sniegt apstiprinošu atbildi, attiecas uz Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta interpretāciju. No Tiesas pastāvīgās judikatūras izriet, ka šai tiesību normai ir imperatīvs raksturs (skat. Tiesas 2012. gada 14. jūnija spriedumu lietā C-618/10 *Banco Espanol de Crédito*, 40. punkts). Tas vispirms nozīmē, ka, ja valsts tiesa līgumā atklāj negodīgu noteikumu, tai pēc savas ierosmes ir jākonstatē, ka šis noteikums patērētājam nav saistošs. Tomēr šim principam ir viens izņēmums. Proti, patērētājs var nolemt, ka

viņš vēlas, lai viņam būtu saistošs negodīgs noteikums, un šādā gadījumā līgums tiek pilnībā saglabāts spēkā (skat. Tiesas 2021. gada 29. aprīļa spriedumu lietā C-19/20 *Bank BPH*, 94. un 95. punkts).

- 7 Šis izņēmums un patērētājam atzītās tiesības apstiprināt negodīgu noteikumu ir apstākļi, kuru dēļ Polijas tiesu praksē pastāv atšķirības. Atbilstoši pirmajai nostājai, kas attiecas uz patērētāja lēmuma saglabāt negodīgu noteikumu spēkā juridiska rakstura novērtējumu, no Direktīvas 93/13 6. panta 1. punkta imperatīvā rakstura izriet, ka negodīgs noteikums patērētājam nav saistošs *ex tunc* un ka tiesai ir pienākums izslēgt šo noteikumu no līguma neatkarīgi no pušu viedokļiem. Valsts tiesai ir jākonstatē, ka šis noteikums ir spēkā, tikai tad, ja patērētājs ir piekritis, ka minētais noteikums tam ir saistošs. Patērētāja paziņojums par negodīga noteikuma apstiprināšanu ir materiāltiesisks darījums, kam ir *ex tunc* iedarbība un kas izpaužas kā līguma, kurā no paša sākuma bija trūkumi, validēšana. Tomēr patērētājam nav pienākuma sniegt nekādus paziņojumus (skat. Augstākās tiesas 2018. gada 20. jūnija rezolūciju III CZP 29/17 un 2022. gada 28. oktobra spriedumu II CSKP 898/22). Otrais – pretējais – viedoklis būtībā atbalsta nostāju, ka nepieļaujama līguma noteikums jau no paša sākuma *ipso jure* ir neiedarbīgs par labu patērētājam, kurš vēlāk var sniegt brīvu un apzinātu piekrišanu šim noteikumam un tādējādi tam piešķirt iedarbīgumu ar atpakaļejošu spēku. Tomēr saskaņā ar šo viedokli valsts tiesa var novērtēt, vai negodīgs noteikums patērētājam ir saistošs, tikai pēc tam, kad patērētājs par to ir sniedzis attiecīgu paziņojumu. Proti, tā kā negodīga noteikuma iedarbība ir atkarīga no patērētāja lēmuma, šis noteikums, kamēr patērētājs nav pieņēmis šo lēmumu, paliek provizoriska neiedarbīguma stāvoklī. Savukārt, ja negodīgam noteikumam ir izšķiroša nozīme līguma pastāvēšanai kopumā, no tā izriet, ka viss šis līgums ir provizoriski neiedarbīgs. Kamēr patērētājs nav pieņēmis lēmumu par iespējamu negodīga noteikuma apstiprinājumu, neviena no pusēm nevar likumīgi prasīt ne līgumsaistību izpildi, ne negodīga noteikuma izpildei veiktā izpildījuma atdošanu atpakaļ, jo pirms patērētāja lēmuma pieņemšanas nav skaidrs, vai noteikums ir vai nav saistošs līguma pusēm. Savukārt, ja patērētājs tiek pienācīgi informēts par savām tiesībām un pēc tam paziņo, ka nepiekrīt negodīga noteikuma apstiprinājumam un piekrīt no tā izrietošajām sekām (tostarp iespējamai līguma spēkā neesamībai), tas nozīmē, ka provizoriskais neiedarbīgums beidzas. Šādā gadījumā negodīgais noteikums nav saistošs *ex tunc* un visi saskaņā ar to veiktie izpildījumi ir jāatdod atpakaļ. Iesniedzējtiesa ieskatā šī nostāja labāk atbilst Direktīvas 93/13 mērķiem, savukārt otrā minētā nostāja rada tādu seku rašanās risku, kas var būt pretrunā minētās direktīvas 6. panta 1. punktam un 7. panta 1. punktam. Ja valsts tiesa, pirms patērētājs ir sniedzis paziņojumu, nevar noteikt visas sekas, kas izriet no negodīgu noteikumu esamības līgumā, tas nozīmē Direktīvā 93/13 noteiktā patērētāju tiesību aizsardzības tvēruma ierobežojumu. Proti, minētā direktīva nenosaka patērētājiem pienākumu veikt kādas darbības (tostarp sniegt konkrēta satura paziņojumus) un neparedz nekādas patērētājiem nelabvēlīgas sekas gadījumā, ja viņš eventuāli neveiks šādas darbības. Gluži pretēji, Tiesa konsekventi ir norādījusi, ka negodīgi noteikumi patērētājam nav saistoši un tādēļ tie ir jāuzskata par tādiem, kas nekad nav pastāvējuši (skat. Tiesas 2016. gada 21. decembra spriedumu apvienotajās lietās C-154/15, C-307/15 un

C-308/15 *Naranjo*, 61. punkts). Tas izriet no apstākļa, ka Direktīvas 93/13 6. panta 1. punktam ir imperatīvs raksturs, kas nozīmē, ka valsts tiesai pēc savas ierosmes ir jākonstatē, ka negodīgi līguma noteikumi patērētājam nav saistoši. Tiesa jau 2013. gada 21. februāra sprieduma lietā C-472/11 *Banif Plus Bank* 28. punktā ir norādījusi, ka “direktīvā paredzētās aizsardzības pilnīga efektivitāte nosaka, lai valsts tiesa, kas pēc savas ierosmes konstatējusi noteikuma negodīgumu, izdarītu visus secinājumus no šā konstatējuma, negaidot, ka patērētājs, kurš ir informēts par savām tiesībām, iesniedz pieteikumu, prasot, lai minētā klauzula tiktu atcelta” (skat. arī Tiesas 2013. gada 30. maija spriedumu lietā C-397/11 *Jörös*, 42. punkts, un 2013. gada 30. maija spriedumu lietā C-488/11 *Asbeek Brusse un de Man Garabito*, 50. punkts). Tas nozīmē, ka patērētājam ir tiesības nolemt, ka viņš apstiprina negodīgus noteikumus, bet viņam nav pienākuma sniegt par to jebkādas paziņojumus. Attiecīgi nav pieļaujams noteikt attiecībā uz patērētāju nekādas nelabvēlīgas sekas, pamatojoties uz to, ka viņš nav sniedzis šādu paziņojumu vai sniedzis to vēlākā datumā nekā valsts tiesas noteiktais.

- 8 Tiesu prakses, saskaņā ar kuru patērētājam ir jāsniedz noteikta satura paziņojums, sekas ir tādas, ka patērētājs, kurš neizpilda šo pienākumu, praktiski nevar saņemt tiesisko aizsardzību, neraugoties uz to, ka līgumā, kurā viņš ir līgumslēdzēja puse, ietverti negodīgi noteikumi. Šī aizsardzība ir ierobežota arī tad, ja valsts tiesa šāda patērētāja paziņojuma sniegšanu uzskata par nosacījumu, kuram ir jābūt izpildītam, pirms var konstatēt, ka patērētāja prasījums par nepamatota izpildījuma, kas veikts uz negodīga noteikuma pamata, atdošanu atpakaļ ir apmierināms un ka uzņēmējs kavējas ar šīs saistības izpildi. Šajā ziņā ir jānorāda uz praktiskiem sarežģījumiem – proti, gadās tā, ka tiesas neakceptē patērētāju patstāvīgi sniegtos paziņojumus un liek viņiem sniegt šos paziņojumus noteiktā satura veidlapās. Vēl jo vairāk, dažādās tiesās tiek izmantotas dažāda satura instrukcijas un paziņojuma veidlapas, kas dažkārt izraisa to, ka otrās instances tiesa paziņojumu, ko patērētājs sniedzis pirmās instances tiesā, atzīst par nepareizu vai nepietiekamu. Turklāt gadījumā, ja patērētājs sniedz rakstisku paziņojumu, dažas tiesas pieprasa, lai uzņēmējam tiktu iedota paziņojuma kopija, un, kamēr tas nav izdarīts, neuzskata patērētāja prasījumu par apmierināmu. Tam ir būtiskas praktiskas sekas. Proti, tā kā tikai tad, kad patērētājs sniedz paziņojumu ar saturu, ko akceptē valsts tiesa, patērētāja prasījums kļūst apmierināms un uzņēmējs nokavē šī prasījuma izpildi, no patērētāja paziņojuma sniegšanas dienas ir atkarīgs patērētāja restitūcijas prasījumu apjoms. Iepriekš minēto šaubu atrisināšanai ir būtiska nozīme šīs lietas izskatīšanā. Atkarībā no datuma, kurš būtu jāuzskata par datumu, kad prasītāju prasījumi kļūst apmierināmi (prasības pieteikuma iesniegšanas datums, izsniegšana atbildētājam, paziņojuma sniegšana), atšķirsies iesniedzējtiesas lēmums attiecībā uz datumu, sākot no kura var piespriest atbildētājam maksāt nokavējuma procentus.
- 9 Tik būtiskas patērētāju restitūcijas prasījumu tvēruma ierobežošanas iespējamība rada šaubas par to, vai tas nav pretrunā efektivitātes principam. Situācijā, kad prasījums par nepamatotu izpildījumu atdošanu atpakaļ principā kļūst apmierināms pēc aicinājuma to samaksāt (Civilkodeksa 455. pants), ar to, ka

patērētājiem, kuri izmanto savas tiesības, kas izriet no negodīgu noteikumu iekļaušanas viņu līgumos, tiek noteiktas papildu prasības, šķietami tiek pārkāpts arī līdzvērtības princips. Turklāt, kamēr patērētāja prasījums nav apmierināms, viņš nevar veikt ieskaitu pret uzņēmēja prasījumu attiecībā uz šo patērētāju (Civilkodeksa 498. panta 1. punkts). Neskaidrība attiecībā uz brīdi, kad patērētāja prasījums kļūst apmierināms, apgrūtina arī viņa prasījuma precīzas summas noteikšanu: proti, ja parādnieks vēlas nokārtot savu ārvalsts valūtā (šajā gadījumā – CHF) izteikto parādu, ārvalsts valūtas vērtība tiek noteikta, pamatojoties uz Polijas Nacionālās bankas publicēto vidējo valūtas maiņas kursu dienā, kad patērētāja prasījums kļūst apmierināms (Civilkodeksa 358. panta 2. punkts).

- 10 Iesniedzējtiesai nav šaubu par to, cik svarīgi ir informēt patērētāju par negodīgu noteikumu izslēgšanas sekām. Pienākums sniegt šādu informāciju skaidri izriet no Tiesas sprieduma lietā C-19/20 *Bank BPH* 99. punkta. Tomēr šķiet, ka direktīvas mērķiem ir pretrunā interpretācija, saskaņā ar kuriem patērētāju restitūcijas prasījumu apmierināšanas efektivitāte un to tvērums ir ierobežoti saistībā ar nepieciešamību sniegt patērētājam iepriekš minēto informāciju un pārlicināties, ka patērētājs to ir sapratis. Tāpat patērētāja tiesības akceptēt negodīgus līguma noteikumus (kuros viņš vispār var nebūt ieinteresēts) nedrīkst radīt viņam mazāk labvēlīgu tiesisko stāvokli nekā tad, ja šādas tiesības viņam vispār nebūtu atzītas.